

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZEW/500/42-1/2010/MP

Warszawa, 28 października 2010 roku

**Pani
Katarzyna Hall
Minister Edukacji Narodowej**

Szanowne Pani Minister,

intencją twórców nowej podstawy programowej było stworzenie takiego systemu edukacji najmłodszych dzieci (w tym objętych wychowaniem przedszkolnym), aby nauka splatała się z zabawą. Jest to założenie ze wszech miar słuszne, bo pedagodzy wyraźnie podkreślają, jak ważna jest zabawa w rozwoju dziecka. Nie tylko uczy i wychowuje, ale też zaspokaja potrzeby emocjonalne, społeczne, ruchowe. Spełnia również funkcję terapeutyczną i projekcyjną. Jak słusznie zauważyli twórcy podstawy programowej – zabawa jest głównym rodzajem aktywności małego dziecka i dlatego powinna stać się najważniejszym narzędziem pracy w przedszkolu.

Z pewnością dlatego w zalecanych sposobach realizacji podstawy programowej znalazły się proporcje zagospodarowania czasu edukacyjnego w rozliczeniu tygodniowym. Ustalono, że co najmniej jedną piątą czasu należy przeznaczyć na zabawę. Ponadto w podstawie zaleca się, aby co najmniej jedną piątą czasu (a w przypadku dzieci młodszych – nawet jedną czwartą) dzieci spędzały w ogrodzie przedszkolnym, na boisku, czy w parku (powinny być tam zorganizowane gry i zabawy ruchowe, zajęcia sportowe itp.).

W świetle powyższego, chciałbym przedstawić Pani Minister problem likwidacji piaskownic na placach zabaw należących do przedszkoli. Dyrektorzy tłumaczą ten stan rzeczy przede wszystkim zbyt restrykcyjnymi wymaganiami sanitarnymi. Z obawy przed kosztownymi badaniami piasku zalecanymi przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz przed tym, że piasek może nie spełniać norm – podejmowane są decyzje o likwidacji piaskownic.

W tym miejscu chciałbym podkreślić, że brak piaskownicy w ogródku przedszkolnym pozbawia dzieci możliwości eksperymentowania ze specyficzną fakturą piasku, a tym samym możliwości rozwijania zmysłu dotyku, doskonalenia precyzji ruchu. Dla małego dziecka

zabawa w piaskownicy to także doskonała forma terapii sensorycznej, jak również bardzo ciekawy środek dziecięcej ekspresji.

Dostrzegając wagę problemu, podjąłem działania mające na celu rozpoznanie skali problemu likwidacji piaskownic.

W sierpniu br. wystąpiłem do 61 organów prowadzących publiczne przedszkola, szkoły podstawowe z oddziałami przedszkolnymi i inne formy wychowania przedszkolnego o przesłanie informacji na temat liczby posiadanych przez nie piaskownic oraz o wskazanie przyczyny braku takiego urządzenia na placu zabaw.

Z otrzymanych danych wynika, iż nie posiada piaskownicy 11 proc. przedszkoli, 76 proc. szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi i ponad 60 proc. innych form wychowania przedszkolnego.

Wśród powodów likwidacji piaskownicy lub jej nie utworzenia, obok względów sanitarnych, gminy wskazały na:

- wysokie koszty finansowe utrzymania piaskownicy;
- brak placu zabaw;
- brak miejsca na utworzenie piaskownicy;
- niezgłoszenie przez rodziców do gminy potrzeby utworzenia piaskownicy.

Niepokojące jest to, iż z uzyskanych odpowiedzi wynika, że gminy planują w najbliższym czasie zlikwidowanie kolejnych piaskownic.

W związku z powyższym zwróciłem się do Głównego Inspektora Sanitarnego prośbą o podjęcie działań, mających na celu zwiększenie dostępu dzieci w wieku przedszkolnym do zabawy w piaskownicy. W efekcie tych działań Państwowi Wojewódzcy Inspektorzy Sanitarni otrzymali od Głównego Inspektora Sanitarnego zalecenia, których realizacja pozwoli na utrzymanie czystości w piaskownicy, ale nie są one na tyle restrykcyjne, by skłaniały samorządy do likwidacji piaskownic. W piśmie podkreślono, że działania kontrolne podejmowane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, nie mogą doprowadzać do ich likwidacji, oraz że celem kontroli jest przede wszystkim zapewnienie dzieciom bezpiecznych warunków zabawy.

W mojej opinii działania podjęte przez Głównego Inspektora Sanitarnego, niestety, nie wystarczą, aby dzieciom w wieku przedszkolnym zagwarantować równy dostęp do zabawy w piaskownicy. Uważam, iż należy podjąć prace w kierunku stworzenia standardów obowiązujących przy organizacji placu zabaw, w tym określenia minimum urządzeń, jakie tam powinny się znajdować (a wśród nich – koniecznie piaskownica).

Cenną formą wsparcia najmłodszych uczniów szkół podstawowych w rozwoju ich aktywności psychomotorycznej jest program „Radosna szkoła”, który zapewnia środki finansowe dla szkół, przeznaczone na zakup pomocy dydaktycznych do miejsc zabaw w szkole i na urządzenie szkolnego placu zabaw. Niestety, nie każdy przedszkolak może skorzystać z utworzonego w ramach tego programu placu zabaw.

Mając na względzie powyższe, zwracam się więc do Pani Minister z prośbą o rozważenie możliwości podjęcia prac nad wsparciem przedszkoli, aby dzieci w wieku 3-6 lat miały stworzone odpowiednie warunki do zabawy (z dostępem do piaskownicy), a tym samym do skutecznej i efektywnej realizacji podstawy programowej wychowania przedszkolnego. W mojej opinii, program „Radosne Przedszkole” byłby świetną formą doskonalenia standardów wychowania przedszkolnego.

Z wyrazami szacunku
Marek Piórkowski,

W załączeniu:

1. Pismo Rzecznika Praw Dziecka do Głównego Inspektora Sanitarnego.
2. Odpowiedź Głównego Inspektora Sanitarnego.
3. Pisma Głównego Inspektora Sanitarnego do Wojewodów i Państwowych Wojewódzkich Inspektorów Sanitarnych.

Do wiadomości:

Pan Jan Orgelbrand Zastępca Głównego Inspektora Sanitarnego, ul. Długa 38/40 00-238 Warszawa

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

DZSE-3-ER-045-15/10

Warszawa, 2010-11-12

Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka

odpowiadając na Pana wystąpienie z dnia 28 października b.r. zawierające prośbę o rozważenie możliwości podjęcia prac nad wsparciem przedszkoli, aby dzieci w wieku 3-6 lat miały stworzone odpowiednie warunki do zabawy (z dostępem do piaskownicy), a tym samym do skutecznej i efektywnej realizacji podstawy programowej wychowania przedszkolnego, uprzejmie wyjaśniam:

Zadania jednostek samorządu terytorialnego w dziedzinie oświaty oraz ich kompetencje w tym zakresie określa ustawa z dnia 7 września 1991 r. o *systemie oświaty* (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.). W myśl przepisów tej ustawy do zadań jednostek samorządu terytorialnego należy m.in. zakładanie i prowadzenie publicznych przedszkoli, szkół oraz placówek. Ustawy. Organ prowadzący m.in. przedszkole odpowiada za jej działalność. Do zadań organu prowadzącego przedszkole należy w szczególności:

- 1) zapewnienie warunków działania przedszkola, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki;
- 2) wykonywanie remontów obiektów przedszkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie;
- 3) zapewnienie obsługi administracyjnej, finansowej;
- 4) wyposażenie przedszkola w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczych oraz wykonywania innych zadań statutowych (art. 5 ust. 7 cyt. ustawy).

Odnosząc się do przedstawionego problemu likwidacji piaskownic na placach zabaw należących do przedszkoli, którego przyczyną wg dyrektorów przedszkoli, są zbyt restrykcyjne wymagania sanitarne oraz kosztowne badania piasku zlecane przez organy Państwowej Inspekcji sanitarnej, należy zauważyć, że sprawa ta została wyjaśniona w piśmie Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 21 października 2010 r. skierowanym do Państwowych/Wojewódzkich Inspektorów Sanitarnych (GIS-BI-073-251/JO/10) oraz w projekcie pisma do Wojewodów (GIS-BI-073-253/JO/10). W przedmiotowych pismach jednoznacznie stwierdza się m.in., iż piaskownice, jako obiekty małej architektury podlegają wymaganiom ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *prawo budowlane* (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 z późn.

zm.), a wszystkie obiekty na placu zabaw podlegają unormowaniom dyrektywy w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów (2001/95/WE). Jednocześnie brak jest norm wskazujących metody badań piasku oraz norm maksymalnych zanieczyszczeń piasku czynnikami biologicznymi z piaskownicy, które skutkowałyby ewentualnym zamknięciem obiektu.

Jednocześnie, w ocenie Ministerstwa nie wydaje się być zasadne tworzenie standardów obowiązujących przy organizacji placów zabaw, gdyż przepisy ogólne w tym zakresie pozwalają na dostosowanie placu zabaw do lokalnych potrzeb i możliwości z jednoczesnym zapewnieniem właściwej realizacji programu nauczania wychowania przedszkolnego .

Równocześnie, mając na uwadze sytuację, kiedy to przedszkola, szkoły podstawowe z oddziałami przedszkolnymi oraz inne formy wychowania przedszkolnego nie posiadają własnej piaskownicy, nie jest zasadne stwierdzenie, iż dzieci te nie mają tym samym dostępu do piaskownicy.

W takich sytuacjach korzystają one bowiem z piaskownic znajdujących się na terenie placów zabaw innych niż własne (inne przedszkola, szkoły oraz parki).

Pragnę podkreślić, że przy szkołach podstawowych powstaje wiele nowych placów zabaw, które współfinansowane są z Rządowego Programu „Radosna szkoła”, i do których dostęp jest otwarty także dla dzieci przedszkolnych.

Dodatkowo informuję, iż zadania dotyczące edukacji przedszkolnej są obecnie i nadal będą współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetu IX Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013. Szczegółowy opis tego Priorytetu w ramach *Działania 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty* przewiduje różne obszary wsparcia w zakresie edukacji przedszkolnej. W poddziałaniu 9.1.1 *Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej*, projekty konkursowe dotyczą: tworzenia przedszkoli (w tym również uruchamiania innych form wychowania przedszkolnego) na obszarach i w środowiskach o niskim stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej (w szczególności na obszarach wiejskich), wsparcia istniejących przedszkoli (w tym również funkcjonujących innych form wychowania przedszkolnego) w celu umożliwienia większej liczbie dzieci korzystania z wychowania przedszkolnego np. poprzez wsparcie dla placówek zagrożonych likwidacją, wydłużenie godzin pracy placówek, uruchomienie dodatkowych oddziałów, zatrudnienie dodatkowego personelu itp.

Za realizację działań w ramach Priorytetu IX PO KL odpowiedzialne są samorzady województw, jako Instytucje Pośredniczące. We wszystkich województwach realizacja działań rozpoczęła się w 2008 r. Na powyższy cel zaplanowano w latach 2007-2013 łącznie 243 140 413 euro, co stanowi 967 844 72,99 zł (według kursu 1 € = 3,9806 zł).

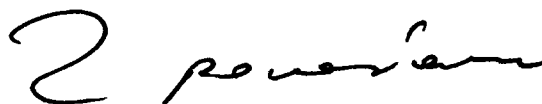
Według danych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego łączna wartość umów o dofinansowanie realizacji projektów zawartych w ramach poddziałania 9.1.1 według stanu na dzień 29.09.2010 r. wynosi 636 521 467,67 zł, co stanowi 66 % alokacji.

Oprócz powyższego programu, wszystkie organy prowadzące (zarówno osoby prawne - m.in. gminy, jak i osoby fizyczne) mogą występować o dodatkowe fundusze przewidziane w innych programach (np. Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności oraz programach regionalnych) z przeznaczeniem na projekty inwestycyjne

dotyczące remontów, modernizacji, wyposażenia w sprzęt budynków, w których planuje się prowadzenie wychowania przedszkolnego.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach działania 3.2 *Tworzenie mikroprzedsiębiorstw* w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, zaplanował środki na tworzenie nowych placówek przedszkolnych (wraz z odpowiednim zapleczem) na obszarach wiejskich.

Jednocześnie, w Ministerstwie Edukacji Narodowej prowadzone są prace mające na celu określenie ewentualnego zakresu i możliwości wsparcia finansowego gmin w realizacji zadań dotyczących wychowania przedszkolnego.

w/z MINISTRA
PODSEKRECIARZ STANU

Mirosław Sielatycki